

Resultat från kursprov 1 våren 2017

Ylva Nettelbladt, Kristina Eriksson, Harriet Uddhammar
Institutionen för nordiska språk/FUMS
Uppsala universitet

Kursprov 1 vårterminen 2017 hade temat *Vad jag vill och vad jag väljer*. Här redovisas provgruppens insamling av resultaten. Insamlingen, som omfattar 1 700 elever, har gjorts med hjälp av lärare runt om i Sverige, vilka bidragit genom att skicka in lösningar från elever födda vissa bestämda datum. Provggruppen tackar alla lärare för inskickat material.

Antalet lösningar från kursen svenska som andraspråk 1 utgör ca 30 % av det totala materialet. Det begränsade antalet elever gör att siffrorna bör tolkas med stor försiktighet. I tabellerna nedan redovisas kurserna svenska 1 och svenska som andraspråk 1 separat.

I det första kapitlet presenteras delprovsresultat och sammanvägt provbetyg. Dessutom görs en jämförelse av betygspoäng mellan prov från olika år. Resultaten från de olika delproven analyseras sedan närmare i var sitt kapitel. I de fall där resultaten jämförs med föregående års prov är informationen hämtad ur *Resultatrapport för kursprov 1 vt 2016* som kan läsas på provgruppens hemsida: www.natprov.nordiska.uu.se/forskning/resultatrapporter.

1. Delprovsresultat och sammanvägt provbetyg

I tabell 1 redovisas betygsfördelningen på delproven i svenska 1 respektive svenska som andraspråk 1.

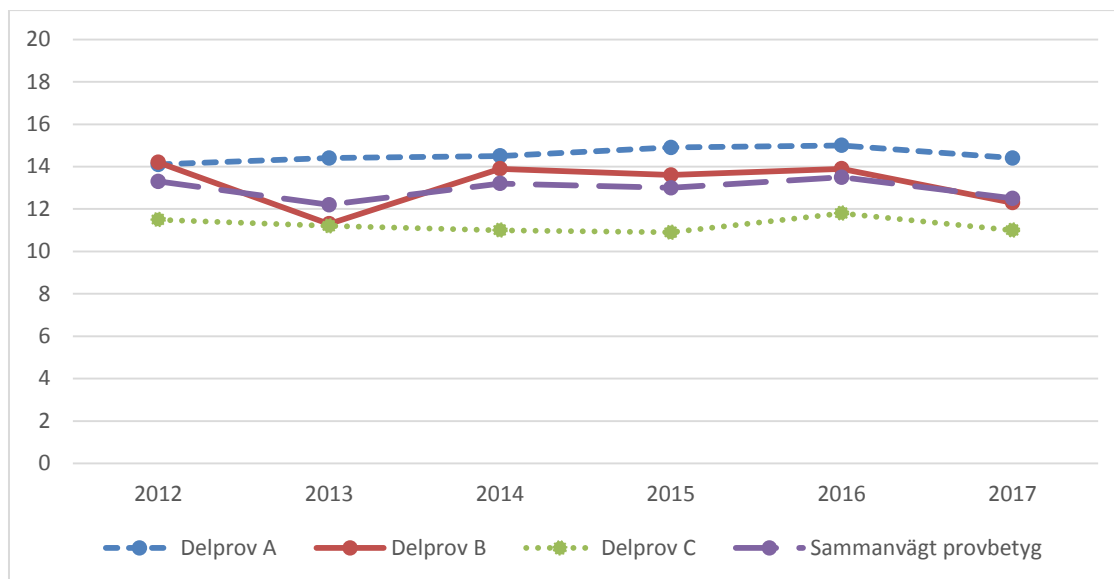
Tabell 1. Betygsfördelning för delprov A, B och C, svenska 1 och svenska som andraspråk 1.

	A	B	C	D	E	F	Totalt	Antal
Svenska								
Betyg Delprov A	18,6	20,8	23,1	17,1	14,9	5,6	100,0	1142
Betyg Delprov B	8,8	10,3	25,6	11,9	34,3	9,0	100,0	1172
Betyg Delprov C	7,2	9,4	21,0	17,9	25,2	19,2	100,0	1166
Sammanvägt provbetyg	5,7	13,4	23,3	21,4	28,1	8,1	100,0	1119
Svenska som andraspråk								
Betyg Delprov A	11,6	17,7	21,4	18,1	22,0	9,1	100,0	481
Betyg Delprov B	0,6	1,0	10,4	9,3	47,4	31,3	100,0	483
Betyg Delprov C	5,6	7,1	12,9	13,5	26,5	34,4	100,0	480
Sammanvägt provbetyg	1,3	4,7	15,1	17,4	40,9	20,6	100,0	465

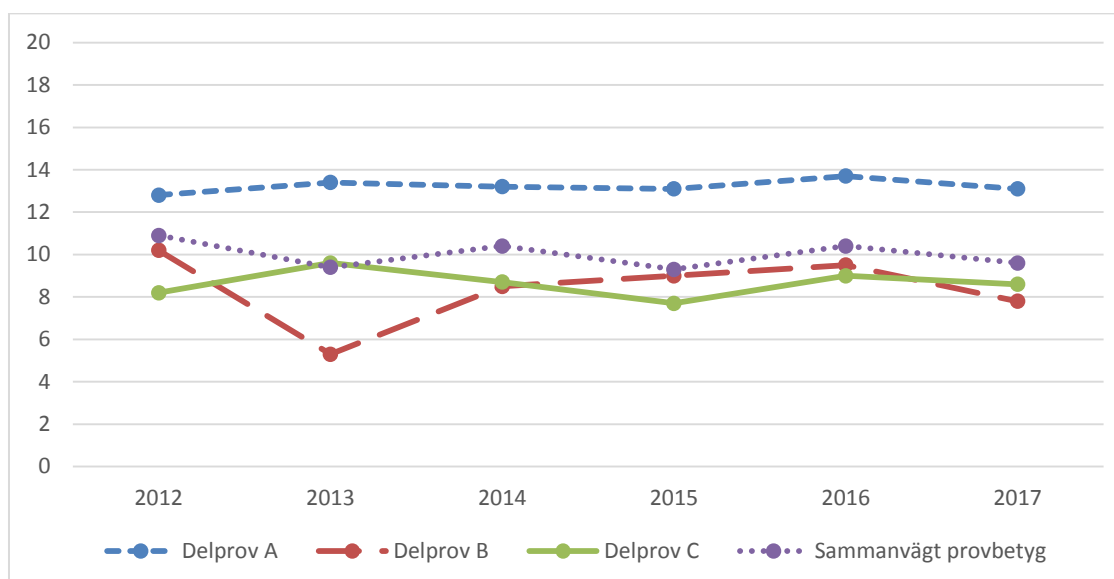
Av tabell 1 kan utläsas att det i år liksom tidigare år är delprov A som resulterat i störst andel elever med delprovsbetyg C till A och detta gäller för både svenska 1 och svenska som andraspråk 1. Delprov C är det delprov där flest elever inte når kravnivåerna för delprovsbetyg E. Detta gäller för båda svenskämnen. Det finns dock en förändring jämfört med tidigare år. Provet vt 2017 visar en förskjutning i betygsfördelningen mot de lägre nivåerna.

Det sammanvägda provbetyget gäller endast de elever som genomfört alla tre delprov. Elever som följer ämnesplanen för kursen svenska 1 når generellt sett högre resultat än de som följer ämnesplanen i svenska som andraspråk 1. Mer än dubbelt så många elever som läser kursen svenska som andraspråk 1 får ett F i sammanvägt provbetyg jämfört med elever som följer kursen svenska 1.

Det sammanvägda provbetyget C eller högre ges till cirka 42 % av eleverna som följer ämnesplanen i svenska 1. Motsvarande siffra för svenska som andraspråk är cirka 21 %. Att betygsutfallet är högre i kursen svenska 1 är ett resultat som är tydligt över tid, vilket även kan utläsas av figur 1 och 2 där genomsnittliga betygspoäng för proven som getts under vårterminerna under perioden 2012–2017 redovisas.

Figur 1. Jämförelse av betygspoäng 2012–2017, svenska 1.

Figur 2. Jämförelse av betygspoäng 2012–2017, svenska som andraspråk 1.

Figur 1 indikerar att svårighetsgraden i det nationella provet i svenska 1 har varit relativt stabil över tid. Värt att notera är dock att elevgruppen som genomfört det nationella provet våren 2017 har presterat lägre resultat i samtliga delprov jämfört med våren 2016. Speciellt tydlig är nedgången i delprov B.

I ämnet svenska som andraspråk samlades en mindre mängd elevers resultat in under åren 2012–2014 vilket gör att figur 2 bör tolkas med försiktighet.

2. Resultat i delprov A

I delprov A, den muntliga delen, håller eleven ett informeraande anförande på cirka 4 minuter inför en grupp. Innehållet ska anknyta till provets gemensamma tema. Som framgår av tabell 1 i kapitel 1 är delprov A den del av provet där flest elever når de högsta betygsnivåerna och detta gäller för bägge kurserna. Provgruppen kan dock notera en något minskad mängd delprovsbetyg på nivåerna C till A jämfört med förra året. Andelen elever på studieförberedande program som läser kursen svenska 1 och erhållit något av delprovsbetygen C till A har minskat från 78 % vt 16 till 73 % vt 17. Under tidigare år har den siffran varit stigande.

Tabell 2. Resultat i delprov A. Elever på studieförberedande respektive yrkesförberedande program, svenska 1 och svenska som andraspråk 1.

	A	B	C	D	E	F	Totalt	Antal
Svenska								
Studieförberedande								
Betyg Delprov A	23,7	25,0	24,6	16,6	6,8	3,2	100,0	747
Yrkesförberedande								
Betyg Delprov A	8,3	12,4	19,9	18,8	30,9	9,7	100,0	362
Svenska som andraspråk								
Studieförberedande								
Betyg Delprov A	17,1	20,2	25,4	16,2	12,7	8,3	100,0	228
Yrkesförberedande								
Betyg Delprov A	4,9	15,3	18,6	20,2	31,7	9,3	100,0	183

Inom bägge ämnena är skillnaden i resultat mellan elever på studieförberedande och yrkesförberedande program fortfarande tämligen stor. En förändring kan dock noteras bland elever som läser svenska som andraspråk på yrkesförberedande program. Där har andelen elever med delprovsbetyget B stigit från 6 % vt 2016 till cirka 15 % vt 2017 och även andelen elever som nått betygsnivå E har ökat något. Detta gör att skillnaden i betygsfördelning i år är liten mellan de olika ämnena vad gäller elever på yrkesförberedande program.

Resultaten kan också studeras utifrån kön och då syns väsentliga skillnader mellan kvinnliga och manliga elevers prestationer.

Tabell 3. Resultat i delprov A. Kvinnliga respektive manliga elever, svenska 1 och svenska som andraspråk 1.

	A	B	C	D	E	F	Totalt	Antal
Svenska								
K								
Betyg Delprov A	27,2	25,9	20,9	14,8	7,8	3,3	100,0	540
M								
Betyg Delprov A	10,8	16,1	25,1	19,1	21,3	7,6	100,0	602
Svenska som andraspråk								
K								
Betyg Delprov A	14,5	27,0	20,3	15,8	18,3	4,1	100,0	241
M								
Betyg Delprov A	8,4	8,4	22,8	20,7	25,3	14,3	100,0	237

Sammanställningen i tabell 3 visar att cirka 74 % av de kvinnliga elever som följer kursen svenska 1 når betygsnivåerna C till A vilket kan jämföras med 52 % av de manliga eleverna. För elever som läser svenska som andraspråk är motsvarande siffror cirka 62 % respektive cirka 40 %. Denna trend har varit märkbar under flera år. Det kan vara värt att uppmärksamma att delprovsbetyg A är det mest frekventa för kvinnliga elever som följer kursen svenska 1. Andelen manliga elever som följer kursen svenska som andraspråk har i högre utsträckning fått delprovsbetyget F jämfört med vt 16 då siffran var 6 %.

3. Resultat i delprov B

I delprov B, läsförståelse, ska eleverna läsa ett antal texter och skriftligt lösa uppgifter till dessa. Av figur 1 i kapitel 1 framgår att resultaten i delprov B som helhet är lägre än i delprov A men högre än i delprov C för elever som läser svenska 1. Elever som följer ämnesplanen i svenska 1 klarar delprovet betydligt bättre än de som följer ämnesplanen i svenska som andraspråk 1. Det vanligaste delprovsbetyget är E i båda ämnena men andelen elever som inte klarar delprovet skiljer sig mycket åt mellan de två kurserna. I svenska som andraspråk 1 får cirka 31 % av eleverna F, medan det i svenska 1 rör sig om cirka 9 %. För båda ämnena gäller att andelen F är större än närmast föregående år. I delprov B vt 2016 var andelen F 24 % i svenska som andraspråk respektive 4 % i svenska. Även i det högre betygsspannet finns skillnader i utfall mellan de två senaste vårproven. Vt 2016 fick 62 % av eleverna som läste svenska ett C eller högre i delprovsbetyg. Denna siffra har 2017 sjunkit till cirka 45 %. Andelen som når det högsta delprovsbetyget är dock stabil. Att fördelningen mellan de olika betygsstegen varierar något mellan år är att förvänta i ett poängprov med det antal uppgifter som delprov B har.

Av figur 2 i kapitel 1 kan man utläsa att delprov B i år är det delprov där elever som läser svenska som andraspråk 1 får de lägsta betygspoängen. Det insamlade materialet är mindre i ämnet svenska som andraspråk än i svenska, vilket gör jämförelserna över tid mer osäkra. Provggruppen konstaterar dock att tendensen fortfarande är att mycket få elever når något av delprovets högsta betygsnivåer samt att det är betydligt fler som får F på delprovet än i kursen i svenska 1.

Tabell 4. Resultat i delprov B. Elever på studieförberedande respektive yrkesförberedande program, svenska 1 och svenska som andraspråk 1.

	A	B	C	D	E	F	Totalt	Antal
Svenska								
Studieförberedande								
Betyg Delprov B	11,8	13,0	31,1	13,0	26,7	4,5	100,0	763
Yrkesförberedande								
Betyg Delprov B	3,2	4,5	16,0	10,2	47,9	18,2	100,0	374
Svenska som andraspråk								
Studieförberedande								
Betyg Delprov B	0,9	1,8	15,8	11,4	52,2	18,0	100,0	228
Yrkesförberedande								
Betyg Delprov B	0,0	0,0	3,8	5,4	45,9	44,9	100,0	185

Tabell 4 visar resultatet i delprov B fördelat på elever som läser studieförberedande respektive yrkesförberedande program. Av figuren framgår att elever som läser ett studieförberedande program klarar delprovet betydligt bättre än elever på yrkesförberedande program. Av eleverna som läser

svenska 1 inom ett studieförberedande program når cirka 56 % delprovsbetyget C eller högre. Motsvarande siffra på yrkesförberedande program är cirka 24 %. Betygsfördelningen för elever som läser svenska som andraspråk 1 på ett yrkesprogram avviker starkt från övriga grupper. Cirka 45 % får ett F i delprovsbetyg och knappa 4 % når delprovsbetyg C. Inga prestationer i det insamlade materialet har bedömts nå högre än delprovsbetyget C.

Även när det gäller kvinnliga respektive manliga elever finns tydliga skillnader i utfall. Detta redovisas tabell 5.

Tabell 5. Resultat i delprov B. Kvinnliga respektive manliga elever, svenska 1 och svenska som andraspråk 1.

	A	B	C	D	E	F	Totalt	Antal
Svenska								
K								
Betyg Delprov B	12,6	14,0	28,2	12,7	28,0	4,5	100,0	557
M								
Betyg Delprov B	5,4	7,0	23,3	11,2	40,0	13,2	100,0	615
Svenska som andraspråk								
K								
Betyg Delprov B	0,8	0,0	13,3	11,3	46,3	28,3	100,0	240
M								
Betyg Delprov B	0,4	2,1	7,1	7,1	48,8	34,6	100,0	240

Kvinnliga elever klarar, liksom tidigare år, delprov B bättre än manliga. Av kvinnliga elever som läser svenska 1 når cirka 55 % delprovsbetyg C eller högre. Motsvarande siffra för manliga elever är cirka 36 %. Även bland elever som följer ämnesplanen för kursen svenska som andraspråk 1 gäller att kvinnliga elever klarar delprovet något bättre än manliga.

4. Resultat av delprov C

I delprov C är elevens uppgift att skriva en självbärande text som ska anpassas till en given kommunikationssituation. Liksom tidigare år innehöll provet fyra uppgifter varav två var argumenterande och två av utredande karaktär. På grund av sekretessbestämmelserna kring provet kan uppgifternas rubriker och innehåll inte röjas. Tabell 1 nedan visar elevers val av uppgift fördelat på ämne, kön och programtyp.

Tabell 6. Val av uppgift uppdelat på ämne, programtyp och kön, svenska 1 och svenska som andraspråk 1.

Svenska	1	2	3	4	Totalt	Antal
Studieförberedande						
K	25,5	17,7	34,3	22,5	100,0	373
M	64,1	12,4	17,3	6,2	100,0	387
Yrkesförberedande						
K	20,4	24,7	27,8	27,2	100,0	162
M	64,6	18,0	13,1	4,4	100,0	206
Svenska som andraspråk	1	2	3	4	Total	Antal
Studieförberedande						
K	36,3	11,5	29,2	23,0	100,0	113
M	64,9	18,4	9,6	7,0	100,0	114
Yrkesförberedande						
K	43,5	18,8	20,0	17,6	100,0	85
M	60,4	24,0	11,5	4,2	100,0	96

Provgruppen kan konstatera att uppgift 1 varit mycket populär bland manliga elever. Totalt sett har den valts av över 60 % av eleverna inom denna kategori. Ämnet för uppgiften hade anknytning till datorer och spel och att elevers personliga intressen och erfarenheter har betydelse för valet är känt sedan tidigare. Bland manliga elever är uppgift 4 den klart minst populära. Denna uppgift var kopplad till en skönlitterär text, men provgruppen kan inte uttala sig om orsaken till att uppgiften inte har attraherat eleverna. Inom gruppen kvinnliga elever är spridningen något större. Fördelningen av uppgifterna visar att uppgift 3 varit tämligen populär bland kvinnliga elever. Uppgift 3 behandlade kostvanor.

Tabell 7. Betygsfördelningen per uppgift relaterat till kurs och programtyp.

Val av uppgift	A	B	C	D	E	F	Totalt	% val av uppgift	Antal
Svenska									
Studieförberedande									
1	6,4	7,6	23,9	19,5	25,9	16,6	100,0	45,1	343
2	9,6	16,7	29,8	16,7	19,3	7,9	100,0	15,0	114
3	15,9	13,3	29,2	16,4	13,8	11,3	100,0	25,7	195
4	9,3	14,8	24,1	25,0	17,6	9,3	100,0	14,2	108
Yrkesförberedande									
1	1,8	1,2	9,0	14,5	38,6	34,9	100,0	45,1	166
2	1,3	3,9	10,4	13,0	42,9	28,6	100,0	20,9	77
3	1,4	9,7	12,5	18,1	26,4	31,9	100,0	19,6	72
4	1,9	15,1	11,3	22,6	28,3	20,8	100,0	14,4	53
Svenska som andraspråk									
1	6,0	5,6	15,5	13,1	24,3	35,5	100,0	52,5	251
2	2,2	6,7	5,6	13,5	34,8	37,1	100,0	18,6	89
3	5,3	13,2	13,2	9,2	31,6	27,6	100,0	15,9	76
4	9,7	6,5	11,3	21,0	16,1	35,5	100,0	13,0	62

Av tabell 7 framgår hur val av uppgift återspeglas i de resultat som uppnås. I denna tabell har ingen selektering gjorts mellan studie- och yrkesförberedande program inom ämnet svenska som andraspråk eftersom grupperna då blir så små att siffrorna kan bli missvisande. Uppgift 1 var den absolut mest populära bland manliga elever. Betygsutfallet för uppgiften visar dock inte på högre

resultat än för andra uppgifter. Bland elever på studieförberedande program som följer kursen svenska 1 är det uppgift 3 som renderat högst andel lösningar på A-nivå. Detta var en uppgift som företrädesvis valdes av kvinnliga elever inom elevkategorin. En sammanslagning av andelen betyg i intervallet C till A visar också att det för elever som följer kursen svenska 1 är uppgift 3 som lett till flest lösningar på de högre betygsnivåerna tätt följd av uppgift 2. Även i kategorin elever som läser svenska som andraspråk har uppgift 3 resulterat i flest resultat på nivåerna C–A.

Tabell 8 nedan visar betygsfördelningen per aspekt och per kurs.

Tabell 8. Betygsfördelning per aspekt i delprov C, svenska 1 och svenska som andraspråk 1.

	A	B	C	D	E	F	Totalt	Antal
Svenska								
Aspektbedömning C Innehåll & kritisk läsning	15,0	1,2	31,8	2,1	34,6	15,4	100,0	1110
Aspektbedömning C Disposition & sammanhang	17,9	0,8	41,4	1,7	33,1	5,1	100,0	1106
Aspektbedömning C Språk och stil	11,3	1,2	36,6	2,0	40,9	8,0	100,0	1106
Svenska som andraspråk								
Aspektbedömning C Innehåll & kritisk läsning	11,2	0,2	23,2	1,5	40,7	23,2	100,0	457
Aspektbedömning C Disposition & sammanhang	13,4	0,0	25,8	1,6	45,8	13,4	100,0	426
Aspektbedömning C Språk och stil	10,2	0,9	23,5	2,8	41,4	21,1	100,0	459

Den första iakttagelse provgruppen gör vid analysen av tabellen är att mellanbetygen B och D ges som aspektbedömning. Detta strider mot bedömningsanvisningarna och visar att dessa inte följs av alla lärare. Sammanställningen av proven vt 2015 och vt 2016 avslöjade samma tendens, vilket är anmärkningsvärt. För de fyra skrivuppgifterna sammantaget visar tabellen ovan att aspekten Innehåll och kritisk läsning renderar flest F. Detta resultat överensstämmer med vad provgruppens utprovningar visar och med tidigare års sammanställningar. Inom gruppen elever som läser svenska som andraspråk 1 är det också innehållsaspekten som tycks vålla flest problem för eleverna, även om andelen F på språkaspekten är nästan lika stor. Av resultatsammanställningen går dock inte att utläsa huruvida det enbart är en viss aspekt som är den direkta orsaken till att en lösning erhåller delprovsbetyget F. En och samma lösning kan ha F på flera aspekter.

5. Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan konstateras att resultaten för provet vt 2017 överensstämmer tämligen väl med dem från tidigare års prov. Elevernas genomsnittliga betygspoäng är något lägre 2017 jämfört med 2016, men skillnaden är liten.

Delprov A är den del där allra flest elevprestationer bedöms motsvara kunskapskraven för de högre betygsnivåerna. Skrivprovet, delprov C, resulterar i fler betyg på F-nivå än de två övriga. Uppgiften är komplex och provgruppen ser inte resultatet som anmärkningsvärt. Värt att notera är också att resultaten för delprov B har förskjutits något mot de lägre betygsnivåerna.

En närmare analys av resultaten i årets prov visar påfallande skillnader mellan olika elevkategorier. Kvinnliga elever och elever på studieförberedande program presterar i allmänhet bättre än manliga elever och elever på yrkesförberedande program. Likaså når elever som läser kursen svenska 1 högre betygssteg än elever som läser svenska som andraspråk 1. Även dessa tendenser stämmer överens med tidigare års utfall. I rapporten från vt 2016 framförde provgruppen sin oro över de låga resultat som manliga elever på yrkesförberedande program, speciellt de som följer kursen svenska som andraspråk 1, presterar. Årets resultat visar med lika stor tydlighet att denna elevgrupp har svårt att klara kunskapskraven.

Provgruppen vill avslutningsvis tacka alla engagerade lärare som har skickat in elevlösningar och på andra sätt bidragit med synpunkter på provet. Detta är en viktig del i arbetet med att utveckla de nationella proven.